

PROVERITI PRE OBJAVLJIVANJA

REGIONALNI FORUM MLADIH LIDERA 2016.

Novi Sad, 20-22. novembar 2016.

Dragi prijatelji,

Zadovoljstvo je i privilegija biti ovde danas sa vama na kraju trodnevnog Foruma mladih lidera.

Zadovoljstvo je proslaviti činjenicu da će Novi Sad zasluženno biti Evropska prestonica mladih 2019. i Evropska prestonica kulture 2021. Proslavljamo činjenicu da je u poslednjih 20 godina ostvaren značajan napredak u ovom gradu, u zemlji, regionu; činjenica da svi želimo da u bliskoj budućnosti građani ovog regiona postanu građani Evropske unije. Ovaj region je uistinu na dobrom putu da postane deo evropske porodice.

Naša Unija takođe ima razloga za slavlje: Ugovor iz Mاستrihta, kojim su Evropske zajednice pretvorena u Evropsku uniju i pokrenut evro, ove godine obeležava 25 godina. Rimski ugovor će sledeće godine obeležiti 60 godina, odnosno 60 godina od formiranja Evropskih zajednica. Od potpisivanja ovog Ugovora u martu 1957, generacije Evropljana su osetile prednosti ovakvog zajedništva, unije, i prepoznale su EU prevashodno kao “pozitivnu stvar”.

Četiri slobode, otvorenost, težnja napretku putem dijaloga podvlače značaj evropskog projekta. Oni su bili i još uvek su

osnova mira, stabilnosti i prosperiteta koji uživa veliki broj građana EU, kao i principi koji privlače tako veliki broj ljudi i država.

Danas mnogi zaboravljaju proces ujedinjenja koji je proistekao iz težnje za mirom i pomirenjem nakon Drugog svetskog rata, odnosno kako je stvaranje EU pretvorilo nekadašnje neprijatelje u partnere i prijatelje.

Evropa se 2016. suočava sa izazovima druge vrste. Ovo možete pročitati i u Globalnoj strategiji EU koja kaže: „Živimo u vremenu egzistencijalne krize unutar i izvan Evropske unije. Na istoku, evropska bezbednost je u opasnosti, dok terorizam i nasilje muče Severnu Afriku, Bliski Istok i samu Evropu. Ekonomski rast tek treba da nadmaši demografiju u delovima Afrike, bezbednosne tenzije u Aziji su sve veće, a klimatske promene izazivaju dalje poremećaje.“ Sve navedeno pripada spoljšnjim faktorima, ali mnogi tvrde da najveća pretnja dolazi iznutra. Referendumu u Velikoj Britaniji je prouzrokovala neizvesnost unutar EU i zemljama poput vaših u regionu.

Evropska unija je do nedavno pokazivala sposobnost da prevaziđe velike krize, uključujući nedavne finansijske i ekonomske krize, a tesnom saradnjom sa Zapadnim Balkanom smo uspeali da nađemo način da rešimo izazov migracija.

Danas više nego ikada ranije moramo da sarađujemo na prevazilaženju ovih izazova. Danas nam treba region Zapadnog Balkana kako bismo skrenuli sa političkog kursa u kom veliki broj građana želi da okrene leđa EU i svoj glas daje nacionalističkim,

populističkim opcijama odnosno političarima 'koji žele da im vrate njihovu zemlju'.

No treba da se zapitamo "koju zemlju", "da vrate gde tačno", i "ko je tu zemlju vama uopšte uzeo?" Kada razmišljamo o tome gde je Evropa bila pre pola veka, nemoguće je da neko želi da izbriše napredak kom svedočimo u poslednjih šest decenija?

U svetlu britanskog referenduma, javlja se zabrinutost u pogledu politike proširenja. Ali dozvolite mi da naglasim da su evropske integracije Zapadnog Balkana jednako važne za region i za EU. Proširenje je najuspešniji mirovni proces i najuspešnija priča naše spoljne politike kojom se zona mira, stabilnosti i ekonomskog prosperiteta širi celim evropskim kontinentom. To je cilj koji je ostao nepromenjen tokom čitave istorije EU i cilj koji zahvaljujući ubeđenju da je proširenje prava stvar niže izuzetne uspehe. Zato je Evropska unija dobila Noelovu nagradu. Učvršćivanje Zapadnog Balkana na putu mira, stabilnosti i prosperiteta je u našem zajedničkom interesu.

EU i Srbija

Ubrzo ću govoriti o pristupnim pregovorima.

Ali prvo dozvolite da vam postavim pitanje: Da li Srbija – ili bilo koja druga zemlja u regionu – zaista mora da čeka na članstvo pre nego postane ili oseti da jeste partner Evrope? Odgovor je ne. Srbija već jeste naš partner – kao i sve ostale zemlje u jugoistočnoj Evropi – i uistinu nastavlja da igra značajnu vodeću ulogu. Navešću nekoliko konkretnih primera:

U regionu:

Srbija igra značajnu ulogu u unapređenju stabilnosti u regionu i promociji zajedničkih vrednosti u našem susedstvu. Igra pozitivnu ulogu u pružanju podrške Bosni i Hercegovini da izađe iz političkog ćorsokaka i ostvari napredak na evropskom putu.

Srbija (kao i Kosovo) pokazuje državničke sposobnosti kroz angažman u dijalogu o normalizaciji odnosa između Beograda i Prištine. Premijeri Vučić i Mustafa su pokazali posvećenost i rešenost pronalaženju rešenja kroz dijalog koja će ići u prilog građanima obe strane. Visoka predstavnica Mogerini, pod čijim okriljem se odigrava dijalog, poziva obe strane da nastave da se kreću napred na putu kao sveobuhvatnoj normalizaciji odnosa.

Srbija igra ulogu i u ekonomskom oporavku Evrope i to pružanjem podrške unapređenju povezanosti u regionu i sa EU. Ovo obuhvata redovne sastanke ministara spoljnih poslova i saobraćaja iz regiona sa komesarom Hanom.

Izvan regiona:

Srbija je izvan regiona ključni partner u promociji zajedničkih evropskih vrednosti. Spoljna politika EU u širem susedstvu – bilo u Ukrajini, Siriji ili Libiji, ali i Iranu, Kolumbiji, Aziji i Africi – je na ispitu.

Sa Srbijom i drugim zemljama kandidatima sada redovno razgovaramo o pristupu EU – poslednji razgovor smo imali na sastanku ministara EU u Bratislavi u jesen – i u velikoj meri se računamo na podršku Srbije kao zemlje kandidata i našeg partnera da podrži širu spoljnu politiku EU.

Veoma cenimo doprinos koji Srbija daje našim međunarodnim bezbednosnim operacijama. Upravo sam o tome razgovarala sa ministrom odbrane Đorđevićem. Srpske snage nam pomažu u suzbijanju pirata u blizini obale Afrike i u uspostavljanju mira u Maliju, Somaliji i Centralnoafričkoj Republici. Ove zemlje možda zvuče kao daleke. Ali bezbednosni izazovi koje ova mesta predstavljaju jesu izazovi koji se tiču svih nas. EU je veoma zahvalna na važnoj ulozi Srbije.

Pristupanje EU

Sada se vraćam tekućim pregovorima o pristupanju EU.

Čitav region se kreće napred, iako različitim brzinama. Svedoci smo velikom broju pozitivnih događaja:

- Nadamo se skorom otvaranju pregovora sa Albanijom;

- Za Bosnu i Hercegovinu, koja je ove godine podnela zahtev za članstvo, trenutno pripremamo naredne korake. Naredni period će biti dobar trenutak da zemlja napusti nacionalističku retoriku i ubrza rad na evropskoj budućnosti svojih građana.
- Kad je u pitanju Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, nadamo se održavanju uspešnih i kredibilnih parlamentarnih izbora koji će oživeti reforme u interesu građana. Na taj način će biti stvoren novi početak.
- Kosovo je sada u ugovornom odnosu sa EU; naredni korak je vizna liberalizacija. Važno je napomenuti da je budućnost Kosova u Evropi, da je Kosovo Evropa.
- U Crnoj Gori, koja je na pragu evroatlantskih integracija, početkom godine smo videli da postoji kapacitet vlade i opozicije za rešavanje problema kroz politički dijalog. Isti trend je nastavljen i nakon nedavno održanih opštih izbora.
- Srbija je odlično započela svoje pregovore. Rad napreduje u velikom broju ključnih oblasti. Nadamo se da će do kraja godine napraviti još jedan krupan korak napred.

Pristupni pregovori sami po sebi ne predstavljaju kraj, već su deo opšte modernizacije regiona. Zalažemo se za savremenu energičnu političku kulturu, sa akcentom na pružanju vrhunskih usluga građanima u cilju unapređenja života ljudi u regionu.

Uspostavljanje funkcionalnog i nezavisnog pravosuđa i borba protiv korupcije i organizovanog kriminala su apsolutni uslov za stvaranje društva u kom se ljudi osećaju bezbedno, u kom

preduzeća rade u klimi pravne sigurnosti i postavljaju temelje za veći ekonomski razvoj, preko potrebna otvaranje radnih mesta i prosperitet građana.

Usredsređenost na osnovna prava je od presudnog značaja za obezbeđivanje zabrane diskriminacije na osnovu rodnog identiteta seksualne orijentacije ili prema drugim osetljivim grupama. Svi moraju da se tretiraju jednako.

Isto važi za slobodu medija i izražavanja: mediji koji se ne boje da iznose konstruktivnu kritiku u funkcionalnoj demokratiji predstavljaju dodatnu vrednost. Ulaganje napora u svim ovim oblastima građanima može doneti direktne koristi.

Ljudi na prvom mestu

Kada su novinari pred kraj karijere pitali Žana Monea, jednog od osnivača Evropske zajednice, šta bi uradio drugačije kada bi mogao sve da počne ispočetka, on je odgovorio da bi stavio obrazovanje u samo središte evropskih integracija. Njegova poruka je jasna: savremena EU jeste sastavljena od ugovora, zakona, institucija i mera, ali je pre svega toga sastavljena od ljudi.

Obrazovanje vam je verovatno veoma važno. Na mnogo načina ono ima vitalni značaj, pre svega u promociji naših vrednosti demokratije, slobode, ljudskog dostojanstva i poštovanja, a samim tim i suzbijanja radikalizacije.

Obrazovanje igra centralnu ulogu i u borbi protiv netolerancije i nasilja – izazova sa kojima su suočene mnoge zemlje, unutar i

izvan EU. U tom smislu, sprečavanje ima vitalni značaj i u velikoj meri se oslanja na obrazovanje, socio-ekonomske uslove, uključujući prilike za zapošljavanje i kulturu.

Mnogi od vas pitaju kakvu podršku mogu dobiti mladi u regionu:

- Program Erasmus+ mladima nudi stipendije i prilike za saradnju i pomoć za razvoj obrazovanja i mobilnosti mladih. Samo u 2015. je preko 3.500 studenata i nastavnog osoblja iz regiona dobilo stipendije za školovanje u EU, dok je više od 2.000 studenata i nastavnog osoblja iz EU posetilo Zapadni Balkan.
- Kada je u pitanju razvoj politika, jednom godišnje organizujemo ministarski dijalog odnosno Platformu Zapadnog Balkana o obrazovanju i obuci. Ovo regionu pomaže da reformiše obrazovne i sisteme obuke.
- EU je za reformu obrazovanja na svim nivoima u Srbiji dala 86 miliona evra.

Premijeri zemalja u regionu su u julu 2016 na Samitu o Zapadnom Balkanu pokrenuli Regionalnu kancelariju za saradnju mladih u Tirani. Kancelarija će podržati napore za pomirenje ljudi, učvršćivanje mira, izgradnju poverenja te podsticati interkulturnu razmenu na Zapadnom Balkanu. Očekujemo da započne sa radom do leta naredne godine.

Onon zbog čega finansiramo ove programe je zato što verujemo da kada su ljudi aktivni, kada putuju i upoznaju druge kulture i stavove, te kada dobiju dobro obrazovanje, da im to povećava

šanse da razmišljaju kritički i politički. Education, the chance you are also critical and political is rather big.

Kada kažem politički, mislim na zanimanje za način na koji se upravlja. Demokratije zahtevaju angažman svojih građana. Pa čak i više od toga; demokratija znači učešće, akciju, postavljanje pitanja i glasove koji se čuju. Ovih dana oko deliberativne demokratije ima mnogo posla, ali ja sada neću da zalazim u političke nauke, ali ću reći da verujem da će na frontu demokratije biti velikih promena u narednim godinama, a ono što je uzbudljivo u vezi sa tim jeste to što ćete svi moći da učestvujete u tome, da budete deo tih promena, za koje se nadam da će biti pozitivne promene na bolje. O svemu tome ste razgovarali proteklih dana.

Zaključak

Da se razumemo: plan i program pred nama je ogroman. Mnogo je posla pred nama. Dobra stvar u svemu tome je što vi imate alat za rad, znate kako da se uključite, organizujete, artikulišete svoje potrebe. Svakako da vas je ovaj drugi Regionalni forum mladih lidera podstakao da uradite upravo ovo. Kakva sjajna privilegija, biti deo društva u kom ima mesta za sve, u kom ljudi rade na onome ujediniuje, a ne na onome što razdvaja, društvo u kom svi imaju jednake šanse, žene i muškarci, devojčice i dečaci, mladi i stari.

Hvala vam.